

I. Végvények. Protozoa.

A faj neve	Szabad part	Hínáros terület	Nádas terület	Nyílt tükör	Tófenék
Arcella vulgaris Ehrb.	+	.	.	.	.
Diffugia pyriformis Perty.	+	.	.	.	.
Diffugia acuminata Ehrb.	+	.	.	.	.
Diffugia corona Ehrb.	+	.	.	.	.
5 Centropixis aculeata Ehrb.	+	.	.	.	.
Lequerusia spiralis Ehrb.	+	.	.	.	.
Cyphoderia margaritacea Schl.	+	.	.	.	.
Englena viridis Ehrb.	.	+	.	.	.
Peridinium tabulatum Ehrb.	.	+	.	.	.
10 Epistylis plicatilis Ehrb.	.	+	.	.	.
Carchesium polypinum Ehrb.	.	+	.	.	.
Zoothamnium arbuscula Ehrb.	.	+	.	.	.
Vorticella microstoma Ehrb.	.	+	.	.	.

II. Férgek. Vermes.

A faj neve	Szabad part	Hínáros terület	Nádas terület	Nyílt tükör	Tófenék
Polycelis nigra M.	.	.	+	.	.
Planaria lactea Oer.	.	.	+	.	.
Planaria torva M.	.	.	+	.	.
Planaria tentaculata Oer.	.	.	+	.	.
5 Monhystera filiformis Bast.	+	.	.	.	.
Tripyla papillata Bütsch.	+	.	.	.	.
Trilobus gracilis Bast.	+	.	.	.	.
Dorylaimus stagnalis Bast.	+	.	.	.	.
Rotifer vulgaris Ehrb.	+	.	.	.	.
10 Philodina erythrophthalma Ehrb.	.	+	.	.	.
Actinurus neptunius Ehrb.	+	.	.	.	.
Asplanchna brightwellii Foss.	.	.	.	+	.
Asplanchna priodonta Goss.	.	.	.	+	.
Notommata lacinulata Ehrb.	.	+	.	.	.
15 Mastigocerca rattus Ehrb.	+	.	.	.	.
Cathypna luna Ehrb.	+	.	.	.	.
Cathypna diomis Goss.	.	+	.	.	.
Monostyla lunaris Ehrb.	+	.	.	.	.
Euchlanis deflexa Goss.	.	+	.	.	.
20 Metopidia lepadella Ehrb.	.	.	+	.	.
Lepadella ovalis Ehrb.	.	.	+	.	.
Colurus uncinatus Ehrb.	+	.	.	.	.
Anuraea aculeata Ehrb.	.	.	.	+	.
Anuraea curvicornis Ehrb.	.	.	+	.	.
25 Notus quadricornis Ehrb.	.	.	+	.	.
Brachionus Bakeri Ehrb.	.	.	+	.	.
Brachionus urceolaris Ehrb.	.	.	+	.	.
Brachionus pala Ehrb.	.	+	.	.	.
Brachionus brevispinus Ehrb.	.	+	.	.	.
30 Brachionus angularis Goss.	+	.	.	.	.
Triarthra longiseta Ehrb.	.	.	.	+	.
Hexarthra polyptera Schm.	.	.	.	+	.
Slavina appendiculata Ud.	+	.	.	.	.
Ophidionis serpentina Gerv.	.	+	.	.	.
35 Lumbriculus variegatus M.	+	.	.	.	.
Nais elinguis M. O. F.	.	+	.	.	.
Chaetogaster diaphanus Ud.	+	.	.	.	.
Aeolosoma quadrenarium Ehrb.	.	+	.	.	.

III. Izettábu állatok. Arthropoda.

A faj neve	Szabad part	Hínáros terület	Nádas terület	Nyílt tükör	Tófenék
Cyclops vernalis Fisch.	.	+	.	.	.
Cyclops strenuus Fisch.	.	.	.	+	.
Cyclops viridis Jur.	.	.	+	.	.
Cyclops Lenckarti Cls.	.	.	.	+	.
5 Cyclops serrulatus Fisch.	.	.	+	.	.
Cyclops phaleratus Fisch.	+	.	.	.	.
Canthocamptus staphylinus Jur.	+	.	.	.	.
Diaptomus bacillifer Kölb.	.	.	+	+	.
Diaptomus spinosus Dab.	.	.	.	.	.
10 Chydorus sphaericus M. O. F.	+	.	.	.	.
Pleuroxus trigonellus M. O. F.	.	+	.	.	.
Pleuroxus hastatus Schödl.	.	.	+	.	.
Alona lineata Sars.	+	.	.	.	.
Alona parvula Kurz.	+	.	.	.	.
15 Alona tenuicaudis Sars.	.	+	.	.	.
Alona affinis Leyd.	+	.	.	.	.
Alonopsis elongata Sars.	.	.	+	.	.
Acroperus tenocephalus Koch.	.	.	.	.	.
Macrothrix laticornis M. O. F.	.	.	.	.	.
20 Bosmina cornuta M. O. F.	.	.	.	+	.
Moina brachiata M. O. F.	+	.	.	.	.
Ceriodaphnia reticulata Sars.	.	+	.	.	.
Daphnia magna Str.	.	.	.	+	.
Daphnella brachyura Liév.	.	.	.	+	.
25 Paracandona fabaeformis Fisch.	.	.	.	.	+
Cypris ophthalmica Jur.	.	+	.	.	.
Cyclocypris laevis M. O. F.	+	.	.	.	.
Cypridopsis vidua M. O. F.	.	.	+	.	.
Hiocypris tuberculata Br.	.	.	.	.	+
30 Eucypris incongruens Rand.	+	.	.	.	.
Cypris pubera M. O. F.	.	!	.	.	.
Limnocythere sanctipatricii Br. R.	.	.	.	.	+
Curvipes notatus O. F. M.	.	+	.	.	.
Brachyopoda versicolor Kraus.	.	+	.	.	.
35 Arrenurus globator M. O. F.	.	.	+	.	.
Lymnesia histronica Her.	.	.	+	.	.
Hydrachna globosa D. Geer.	.	.	.	+	.
Hydrachna geographica M.	.	.	!	.	.
Hydrphantia ruber D. Geer.	.	.	.	+	.

8.

DÉLMAGYARORSZÁG NEUROPTERÁI.

MOCSÁRY SÁNDOR nemz. muzeumi őrtől.

A magyar Orvosok és Természetvizsgálók 1886-ban Buziás-Temesvárott megtartott XXIII. vándorgyűlésére kiadott Helyrajzi Emlékműben a korán elhunyt dr. Tömösváry Ödön közzétette Délmagyarország állatainak jegyzékét, a melynek számára a Hymenopterákat, Dipterákat, Neuropterákat és Orthopterákat én állítottam össze a Nemzeti Múzeum gyűjteményei s az ismert irodalmi adatok alapján.

A Muzemum ilyenmü gyűjteményének anyaga azonban akkor még nem volt teljesen feldolgozva, egyes téves meghatározások is becsúztak s azóta a különféle szakbéli buvárok e területen nagy mennyiségű újabb adatot gyűjtöttek. Ezeknek szabatos, kritikai feldolgozása csak nemrég következett be, midőn a k. m. Természettudományi Társulat dr. Horváth Géza indítványára még 1893 márczius hó 15 én tartott választmányi ülésén elhatározta, hogy Magyarország ezeréves fennállásának emlékére kiadja a magyar faunának termőhelyekkel ellátott katalógusát; egyrészt hogy feltüntesse azt, mennyire volt ismeretes állatvilágunk hazánkban s a külföldön a Millennium évében; másrészt, hogy rámutasson a hiányokra, melyek egyes állatkörök vagy rendekben még mutatkoznak, s ezáltal egyszersmind ezekre a hazai buvárok figyelmét különösen is felhívja.

A magyar állam területe e munkában nyolcz régióra, azaz tájra osztott, megfelelő elnevezésekkel, hogy a külföldiek is könnyen megérthessék. A munka latin nyelven jelenik meg, s csupán a bevezetés adatik ki kéthasáhosan magyar nyelven is.

A terjedelmes munkából - melyhez hasonlótt egy nemzet irodalmában sem találunk — a rovartani rész, a sajtó alatt levő Neuropterakon kívül, különlenyomatokban már megjelent.

En ez utóbbi rovarrend ama fajait kívánom tehát ez alkalommal bemutatni, melyek Délmagyarország, azaz a 6-ik, vagyis bánági régió: Bács-Bodrog-, Temes- és Krassó-Szörénymegyék változatos területén gyűjtettek, melyek hazánk faunájára nézve bizonyára a legérdekesebbek közé tartoznak; és pedig nemcsak azért, mert Bács-Bodrog- és Temes megyékben részben megtalálhatók a ma jellemző rovarfajok, melyek a déloroszországi homoksivatagok állatvilágát különösen nevezetessé teszik, hanem azért is, hogy a Krassó-Szörénymegyében elvonuló hegységek sok olyan sajátos fajnak eddig egyedüli ismert lelőhelyei, melyek talán még csak a szomszédos Erdélyben vagy Romániában lesznek gyűjthetők. Innen s csak még az erdélyi hegyekről ismeretes Neuroptera a tudományban a *Stenophylax millenii*, csupán Mehádiáról és Kazánból a *Brachycentrus montanus* és Corniareváról a *Plectrocnemia minima*. Csak Mehádiáról van még továbbá gyűjteményünkben a *Drusus Muelleri*, *Micrasema minimum* és *Nemura subtilis* és csupán a bánági régióból: *Setodes viridis*, *Agraylea pallidula*, *Siatis fuliginosa*, *Psectra diptera*, *Termes lucifugus*, *Ampligeronia variegata*, *Baelis tenax* és *Ecdypurus helveticus*.

A Tömösváry-féle dolgozatban 28 faj Neuropterát és 29 faj Pseudo-Neuropterát (összesen 57 faj) soroltam elő; míg a jelen értekezésemben — mint az alább olvasható — 22 családba s 83 nembe tartozó 148 fajt mutatok ki Dél-Magyarország területéről.

I. NEUROPTERA.

A) TRICHOPTERA.

I. Fam. PHRYGANIIDAE.

1. *Neuronia* Leach.

1. *Reticulata* Linn. — Grebenácz.

II. Fam. LIMNOPHILIDAE.

2. *Limnophilus* Leach.

2. *Rhombicus* Linn. — Ferenczfalva.
3. *Flavicornis* Fabr. — Orsova, Mehádia, Corniareva, Ulma.
4. *Auricula* Curt. — Grebenácz.
5. *Griseus* Linn. — Grebenácz.
6. *Cipunctatus* Curt. — Corniareva, Marilla-fürdő.

3. *Stenophylax* Kol.

7. *Alpestris* Kol. — Ferenczfalva.
8. *Millenii* Klp. — Ferenczfalva, Corniareva, Mehádia.
9. *Speluncarum* Mc Lachl. — Mehádia.

4. *Micropterna* Steph.

10. *Nycterobia* Mc Lachl. — Coronini-barlang Mehádiánál.
11. *Sequax* Mc Lachl. — Mehádia.

5. *Drusus* Steph.

12. *Brunneus* Klp. — Mehádia, Corniareva.
13. *Discolor* Ramb. — Mehádia.
14. *Muelleri* Mc Lachl. — Mehádia.

III. Fam. SERICOSTOMATIDAE.

6. *Notidobia* Steph.

15. *Ciliaris* Linn. — Mehádia, Corniareva.

7. *Silo* Curt.

16. *Piceus* Brau. — Krassova, Ferenczfalva, Mehádia, Kazán.

8. *Brachycentrus* Curt.

17. *Montanus* Klp. — Mehádia, Kazán.

9. *Micrasema* Mc Lachl.

18. *Minimum* Mc Lachl. — Mehádia.

10. *Lepidostoma* Ramb.

19. *Hirtum* Fabr. — Krassova, Orsova, Grebenácz.

IV. Fam. LEPTOCERIDAE.

11. *Beraea* Steph.

20. *Pullata* Curt. — Grebenácz.
21. *Articularis* Piet. — Mehádia, Grebenácz.

12. *Leptocerus* Leach.

22. *Nigronevrosus* Retz. — Ulma.
23. *Annulicornis* Steph. — Deliblat.

13. *Mylacides* Latr.

24. *Nigra* Linn. — Grebenáčz.

14. *Oecetis* Mc Lachl.

25. *Ochracea* Curt. — Palics, Deliblat.

26. *Tripunctata* Fabr. — Balincez.

15. *Setodes* Ramb.

27. *Punctata* Fabr. — Grebenáčz, Deliblat, Kazán.

28. *Viritis* Fourer. — Deliblat.

V. Fam. HYDROPSYCHIDAE.

16. *Hydropsyche* Pict.

29. *Pellucidula* Curt. — Mehádia.

30. *Guttata* Pict. — Baziás.

17. *Philopotamus* Leach.

31. *Montanus* Don. — Corniareva, Szemenik-hegy.

32. *Variiegatus* Scop. — Corniareva.

18. *Wormaldia* Mc Lachl.

33. *Triangulifera* Mc Lachl. — Corniareva, Szemenik-hegy, Mehádia.

19. *Neureclipsis* Mc Lachl.

34. *Bimaculata* Mc Lachl. — Mehádia, Baziás, Ribisvölgy.

20. *Plectrocnemia* Steph.

35. *Minima* Klp. — Corniareva.

21. *Polycentropus* Curt.

36. *Flavomaculatus* Pict. — Mehádia.

22. *Ecnomus* Mc Lachl.

37. *Tenellus* Ramb. — Deliblat.

23. *Lype* Mc Lachl.

38. *Phacopa* Steph. — Krassova.

24. *Psychomyia* Latr.

39. *Pusilla* Fabr. — Krassova, Mehádia, Kazán.

VI. Fam. RHYACOPHILIDAE.

25. *Rhyacophila* Pict.

40. *Nubila* Zett. — Mehádia.

41. *Tristis* Pict. — Mehádia.

42. *Laevis* Pict. — Corniareva.

VII. Fam. HYDROPTILIDAE.

26. *Agraylea* Curt.

43. *Pallidula* Mc Lachl. — Deliblat, Kazán.

B) PLANIPENNIA.

VIII. Fam. SIALIDAE.

27. *Rhaphidia* Linn.

44. *Ophiopsis* Linn. — Ferencfalva, Ulma.

45. *Laticeps* Wallgr. — Mehádia.

46. *Flavipes* Schneid. — Oravicza, Mehádia.

28. *Sialis* Latr.

47. *Fuliginosa* Pict. — Grebenáčz.

IX. Fam. PANORPIDAE.

29. *Panorpa* Linn.

48. *Alpina* Ramb. — Ferencfalva, Mehádia.

49. *Communis* Linn. — Ulma, Mehádia.

50. *Germanica* Linn. — Mehádia.

30. *Billacus* Latr.

51. *Tipularius* Fabr. — Resicza, Orsova, Mehádia, Grebenáčz.

X. Fam. MYRMELEONIDAE.

31. *Acanthaclisis* Ramb.

52. *Occitana* Vill. — Grebenáčz.

32. *Formicaleo* Leach.

53. *Tetragrammicus* Fabr. — Mehádia, Grebenáčz.

33. *Megistopus* Ramb.

54. *Flavicornis* Rossi. — Ulma, Deliblat.

34. *Creagris* Hag.

55. *Plumbeus* Oliv. — Szabadka, Palics-fürdő, Grebenáčz.

35. *Myrmecaelurus* Costa.

56. *Punctatus* Stév. — Grebenáčz, Ulma, Deliblat.

57. *Trigrammus* Pall. — Deliblat.

XI. Fam. ASCALAPHIDAE.

36. *Ascalaphus* Fabr.

58. *Macaronius* Scop. — Mehádia.

59. *Hungaricus* Ramb. — Fehértemplom, Mehádia, Ulma.

XII. Fam. HEMEROBIIDAE.

37. *Psectra* Hag.

60. Diptera Burm. — Palics-fürdő.

38. *Micromus* Ramb.

61. Variegatus Fabr. — Mehádia.

62. Paganus Vill. — Mehádia.

39. *Hemerobius* Linn.

63. Elegans Steph. — Orsova, Deliblat.

64. Micans Oliv. — Mehádia, Orsova.

65. Marginatus Steph. — Mehádia.

40. *Megalomus* Ramb.

66. Hirtus Linn. — Mehádia, Soronist.

4. *Drepanopteryx* Burm.

67. Phalænoides Linn. — Mehádia.

XIII. Fam. OSMYLIDAE.

42. *Osmylus* Latr.

68. Maculatus Fabr. — Szászka, Oravicza, Mehádia.

XIV. Fam. CHRYSOPIDAE.

43. *Hypochrysa* Hag.

69. Nobilis Heyd. — Mehádia.

44. *Chrysopa* Leach.

70. Abbreviata Curt. — Mehádia.

71. Aspersa Wesm. — Mehádia.

72. Flava Scop. — Ulma.

73. Formosa Brau. — Palics-fürdő, Mehádia, Grebenácz, Ulma.

74. Perla Linn. — Oravicza, Ferenczfalva, Mehádia.

75. Pylochroma Wesm. — Grebenácz.

76. Septempunctata Wesm. — Orsova, Mehádia.

77. Vulgaris Schneid. — Mehádia, Jaszenova, Ulma, Deliblat, Szabadka, Palics.

78. Walkeri Mc Lachl. — Orsova, Mehádia, Ulma.

XV. Fam. CONIOPTERYGIDAE.

45. *Coniopteryx* Curt.

79. Aleurodifformis Steph. — Kazán.

80. Lactea Wesm. — Mehádia, Kazán.

II. PSEUDO-NEUROPTERA.

B) CORRODENTIA.

I. Fam. TERMITIDAE.

1. *Termes* Linn.

1. Lucifugus Rossi. — Berzászka, Szvinicza, Kazán.

II. Fam. PSOCIDAE.

2. *Ampligeronia* Kolbe.

2. Bifasciata Latr. — Deliblat.

3. Variegata Fabr. — Deliblat.

3. *Psocus* Latr.

4. Saltatrix Linn. — Orsova, Mehádia.

5. Nebulosus Steph. — Orsova, Deliblat.

6. Sexpunctatus Linn. — Mehádia.

4. *Caccilius* Curt.

7. Flavidus Curt. — Orsova, Mehádia.

8. Fuscopterus Latr. — Orsova, Mehádia.

5. *Stenopsocus* Hag.

9. Immaculatus Steph. — Mehádia.

6. *Peripsocus* Hag.

10. Alboguttatus Dalm. — Mehádia.

B) PLECOPTERA.

III. Fam. PERLIDAE.

7. *Perla* Geoffr.

11. Marginata Panz. — Mehádia, Kazán.

12. Pallida Guér. — Ferenczfalva.

13. Abdominalis Burm. — Mehádia.

8. *Chloroperla* Newm.

14. Grammatica Scop. — Corniareva, Szemenik-hegy, Mehádia.

15. Griseipennis Pict. — Grebenácz, Deliblat, Gombos.

9. *Taeniopteryx* Pict.

16. Trifasciata Pict. — Ulma.

17. Risi Mort. — Mehádia.

18. Neglecta Alb. — Mehádia.

10. *Nemura* Latr.

19. Subtilis Kl. — Mehádia.

20. *Lateralis* Pict. — Orsova, Mehádia, Corniareva.
 21. *Variiegata* Oliv. — Orsova, Mehádia, Grebenácz.

C) EPHEMERIDA.

IV. Fam. EPHEMERIDAE.

11. *Polymitarcys* Eat.
 22. *Virgo* Oliv. — Baziás és Orsova mellett a Dunából.
 12. *Palingenia* Burm.
 23. *Longicauda* Oliv. — Szintén Baziás és Orsova mellett a Dunából.
 13. *Ephemera* Linn.
 24. *Vulgata* Linn. — Mehádia.
 25. *Danica* Müll. — Temesvár, Mehádia.
 14. *Potamanthus* Pict.
 26. *Luteus* Linn. — Baziás, Mehádia, Ulma.
 15. *Cloeon* Leach.
 27. *Dipterum* Linn. — Mehádia, Grebenácz.
 16. *Baëtis* Leach.
 28. *Rhodani* Pict. — Krassova, Mehádia.
 29. *Tenax* Eat. — Grebenácz.
 17. *Epeorus* Eat.
 30. *Alpicola* Eat. — Mehádia.
 18. *Rhitrogena* Eat.
 31. *Aurantiaca* Burm. — Mehádia.
 19. *Heptagenia* Walsh.
 32. *Semicolorata* Curt. — Deliblat.
 33. *Flava* Ross. — Grebenácz, Deliblat.
 20. *Ecdyurus* Eat.
 34. *Helveticus* Eat. — Mehádia, Baziás.
 35. *Venosus* Fabr. — Mehádia, Baziás.
 36. *Insignis* Eat. — Mehádia.

D) ODONATA.

V. Fam. LIBELLULIDAE.

21. *Sympetrum* Newm. (*Diplax* Charp.)
 37. *Fonscolombii* Selys. — Palics fürdő, Ulma, Grebenácz.
 38. *Vulgatum* Linn. var. *striolatum* Charp. — Orsova, Mehádia, Ulma.
 39. *Meridionale* Selys. — Mehádia, Grebenácz, Deliblat.

40. *Sanguineum* Müll. — Orsova, Grebenácz, Ulma, Palics-fürdő.
 41. *Depressiusculum* Selys. — Ulma, Grebenácz.

22. *Crocothemis* Brau.

42. *Erythræa* Brullé. — Deliblat.

23. *Libellula* Linn.

43. *Depressa* Linn. — Ferenczfalva, Mehádia, Ulma, Grebenácz.

24. *Leptetrum* Newm. (*Libellula* Hag.)

44. *Fulvum* Müll. — Grebenácz.
 45. *Quadrifaculatum* Linn. — Jaszenova, Deliblat.

25. *Orthetrum* Newm. (*Libella* Brau.)

46. *Cærulescens* Fabr. — Grebenácz, Ulma, Deliblat.
 47. *Brunneum* Fonsc. — Deliblat.
 48. *Cancellatum* Linn. — Dognácska, Deliblat, Palics-fürdő.
 49. *Albistylum* Selys. — Deliblat.

VI. Fam. AESCHNIDAE.

26. *Lindenia* De Haan (*Onychogomphus* Selys.)

50. *Forcipata* Linn. — Oravicza.

27. *Aeslana* Fabr. (*Gomphus* Leach.)

51. *Vulgatissima* Linn. — Mehádia, Corniareva.

28. *Cordulegaster* Leach.

52. *Bidentatus* Selys. — Ferenczfalva, Mehádia.

29. *Anax* Leach,

53. *Imperator* Leach. — Deliblat.

30. *Aeschna* Illig.

54. *Colubereula* Harr. — Zombor.
 55. *Affinis* Lind. — Ulma, Deliblat.

VII. Fam. AGRIONIDAE.

31. *Agrion* Fabr. (*Calopteryx* Burm.)

56. *Splendens* Harr. — Baziás, Ulma.
 57. *Virgo* Linn. — Berzászka.

32. *Platycnemis* Charp.

58. *Pennipes* Pall. — Berzászka, Grebenácz.

33. *Micronympha* Kirby (*Ischnura* Charp.)

59. *Pumilio* Charp. — Palics-fürdő, Jaszenova, Grebenácz, Ulma, Deliblat.
 60. *Elegans* Lind. — Palics-fürdő, Grebenácz, Deliblat, Kubin, Baziás.

34. *Enallagma* Charp. (Agrion Auct.)

61. *Cyathigerum* Charp. — Palics-fürdő, Szőreg, Jaszenova, Grebenác.

35. *Coenagrion* Kirby.

62. *Pulchellum* Lind. — Deliblat.

63. *Puella* Lind. — Jaszenova. Deliblat.

36. *Erythroma* Charp.

64. *Viridulum* Charp. — Palics-fürdő.

37. *Lestes* Leach.

65. *Dryas* Kirby (Nympha Selys). — Mehádia, Deliblat.

66. *Virens* Charp. — Szabadka, Grebenác, Jaszenova, Kubin.

67. *Barbarus* Fabr. — Szőreg, Mehádia, Corniareva, Grebenác, Ulma.

38. *Sympycna* Charp.

68. *Fusca* Lind. — Ferencfalva, Orsova. Mehádia, Kubin, Deliblat.

9.

A BÁCSKA HEMIPTERA-FAUNÁJA.

Dr. HORVÁTH GÉZA magyar nemzeti muzeumi igazgató-órtól.

A magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyűléseinek az is egyik céljuk, hogy a vándorgyűlésektől meglátogatott vidékek természetrajzi viszonyainak megismerését és ismertetését előmozdítsák. E célt szolgálták és szolgálják a vándorgyűlések alkalmából kiadott helyi monografiák, valamint a vándorgyűlések Munkálataiban megjelent természetrajzi értekezések nagy része.

Ez a cél lebeg előttem is, midőn a szabadkai vándorgyűlésen a Bácska Hemiptera-faunáját az alábbiakban bemutatni szándékoztam.

De volt ezenkívül még egy más körülmény is, némileg a kegyelet érzése, mely eme szándékom kivételére ösztönzött. Innen a Bácskából vannak ugyanis a legelső és legrégebb adataink hazánk Hemiptera-faunájáról. Ezeket az adatokat az olasz származású *Marsili Alajos* grófnak köszönhetjük, ki a XVII-ik század vége felé Magyarország déli részein katonáskodván, itt több évig természetudományi kutatásokkal foglalkozott. *Marsili* e kutatásainak eredményét 1726-ban Hágában és Amszterdamban «Danubius Pannonico-Mysicus» czímen megjelent hat kötetes nagy művében közölte. A hatodik kötet 125-dik lapján «Tipulæ» néven három vízi poloska rajzát adta, melyeket Bács vármegyében Zsablya mellett («in palude prope Sablia») talált, és melyek közül az egyik talán a *Corixa coleoptrata* Fabr., a másik kettő pedig talán a *Plea minutissima* Fabr. fajhoz tartozik.

Jogosan állíthatjuk tehát e szerint, hogy Magyarország Hemipteráinak tanulmányozása itt a Bácskában vette első kezdetét.

Igaz, hogy jó sokáig tartott aztán, míg itt valaki ismét ügyet vetett e rovarokra. *Herman Ottó* volt az első, a ki 1873-ban Dorozslón részemre néhány Hemipterát gyűjtött. A következő évben már magam is meglátogat-

tam a Bácskát s azóta több ízben volt alkalmam itt Hemipterák gyűjtésével foglalkozni. Ily czélból jártam eddig a következő helyeken: Palics (1874, 1899), Zombor (1882), Ujvidék (1883), Pusztá-Pékla (1884), Zenta (1887), Titel (1887), Szabadka (1890, 1899) és Futtak (1894).

Hemipterákat gyűjtöttek a Bácskában még: *Thalhammer János* 1885-ben Tataháza és Rém határában, *Wény János* 1885-ben Titelen és *Pável János* 1896-ban Ujvidéken.

Egyes adatokat szereztem azonkívül részint magam, részint mások útján még a következő helyekről: Ada, Apatin, Baja, Gombos, Mélykut, Ó-Szivác, Palánka és Szent-Tamás.

A szőlőpusztító filloxerára vonatkozó adatokat a földmívelésügyi m. kir. miniszterium hivatalos közleményeiből merítettem.

Ha mindezeknek a gyűjtéseknek és kutatásoknak eredményeit összefoglaljuk, azt találjuk, hogy a Bácska Hemiptera-faunája az alföldi fauna általános képét mutatja. A magyar Alföld faunáját, mint tudjuk, az jellemzi, hogy a Közép-Európában általánosan elterjedt fajok mellett sok mediterrán és kelet-európai alakot tartalmaz.

Ilyen mediterrán fajok a bácskai Hemipterák között a következők: *Vilpianus Galii* Wolff, *Sehirus scarmacubitus* Ramb., *Sciocoris macrocephalus* Fieb., *Eusarcoris inconspicua* H.-Sch., *Carpocoris lunulatus* Goze, *Campoplex lateralis* Germ., *Corixus distinctus* Sign., *Mucronellus lineola* Fabr., *Melopoplar* *Origani* Kol., *Oxycaenus collaris* M. R., *Phyllotocheila auriculata* Costa, *Brachysteles rufescens* Costa, *Macrotylus Horváthi* Reut., *Atomoscelis onustus* Fieb., *Cixius pallipes* Fieb., *Dictyophora pannonica* Germ., *Trypetimorpha fenestrata* Costa és *Delphax palliceps* Horv.

A Bácskában a földtani és domborzati viszonyoknak megfelelően két külön faunavidéket lehet megkülönböztetni. A Ferenc-esatornától északra fekvő vidék, a Duna és Tisza mellékének kivételével, jobbra mindenütt homokos, részben szikes; ehhez képest itt oly fajok fordulnak elő, melyek a kelet-európai pusztákat jellemzik. Ilyen keleti alakok: *Crypsinus angustatus* Baer., *Geocoris siculus* Fieb. var. *arcuarius* Jak., *Pionosomus oparellus* Horv., *Peritrechus ambiguus* Horv., *Pisma Salsolae* Beck., *Physatocheila scapularis* Fieb., *Coranus contrarius* Reut. és *Plagiognathus bipunctatus* Reut.

A Ferenc-esatornától délre a Bácska kötött talaját sok víz-ér, mocsár és nádas borítja; azért ezen az alsó vidéken kivált a vizen és vízben élő fajok érdekesek. Emlejtést érdemelnek közülök: *Mesovelia furcata* M. R., *Corixa Rogenhoferi* Fieb. és *Micronecta pusilla* Horv.

Ez az utolsó faj egyébiránt eddig csupán csak hazánkban ismeretes, valamint a következő három is: *Triphleps Horváthi* Reut., *Idiocerus humilis* Horv. és *Kelisia Henschii* Horv.

A Bácskában eddig összesen 226 Hemiptera-fajt sikerült felfedezni, mint az az alábbi rendszeres jegyzékből kitünik.

Pentatomidae.

1. *Eurygaster maura* L. — Zombor, Tataháza.
2. " *nigro-cucullata* Goze var. *hollentotta* H.-Sch. Tataháza.
3. *Crypsinus angustatus* BAER. — Szabadka.
4. *Vilpianus Galii* WOLFF. — Szabadka.
5. *Graphosoma lineatum* L. — Palics, Tataháza.
6. *Cydnius nigrata* FABR. — Palics, Rém.